

توصیف فرایندهای واجی گویش بیرجندی

اعظم استاجی

استادیار دانشگاه فردوسی

ابوالفضل اخلاقی*

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه فردوسی

چکیده

گویش‌ها و زبان‌های محلی منابعی بسیار غنی برای پژوهش‌های زبانی، ادبی، جامعه‌شناسی، مردم‌شناسی و تاریخی هستند. با گردآوری گویش‌ها و لهجه‌ها و توصیف علمی آن‌ها می‌توان خیلی از مشکلات فقه‌الغوی، دستوری و آوایی زبان فارسی را حل و از واژگان آن‌ها در ساخت واژه‌های نو استفاده کرد. گویش بیرجندی یکی از گویش‌های فارسی نو محسوب می‌شود که مانند گویش‌های دیگر به نسبت زبان رسمی، کمتر تحول پذیرفته و از این روی بسیاری از ویژگی‌های فارسی کهن را حفظ کرده است. این تحقیق بر آن است تا در چهارچوب نظریه ساخت‌گرایی توصیفی همزمانی از فرایندهای واجی گویش بیرجندی که یکی از جنبه‌های نظام آوایی گویش بیرجندی محسوب می‌شود ارائه کند. در نهایت مشخص شد که در گویش بیرجندی فرایندهای آوایی همگون‌سازی، ناهمگون‌سازی، ابدال، حذف، افزایش، جابه‌جایی، ادغام، جابه‌جایی و حذف، ابدال و ادغام، ابدال و جابه‌جایی، ابدال و حذف وجود دارد و از این نظر تفاوتی با زبان فارسی رسمی ندارد.

کلیدواژه گویش بیرجندی، نظام آوایی، نظریه ساخت‌گرایی، فرایندهای

واجی